

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 487 din 13.09.2023

Dosar nr.: 848/2021

Petiția nr.: 8011/25.10.2021

Petentă: Asociația "Îngerii Cetății"

Reclamat:

Obiect: se reclamă afirmații discriminatorii pe criteriul religiei neoprotestante

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Asociația "Îngerii Cetății", e-mail: civicguardianangels@yahoo.com

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2.

II. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

5. Părțile au fost citate cu respectarea măsurilor impuse de starea de alertă, prin comunicarea unor adrese în care se preciza posibilitatea părților de a-și exprima acordul în sensul trimiterii punctelor de vedere în scris, iar părții reclamate i-a fost comunicat un exemplar al petiției în vederea posibilității formulării apărărilor.

6. S-a reluat citarea părților pentru termenul din data de 25.07.2022.

7. Partea reclamată și-a formulat în scris punctul de vedere (nr. 5410/03.08.2022).

8. Punctul de vedere depus de partea reclamată a fost comunicat petentei prin adresa nr. 5577/10.08.2022 în vederea formulării de concluzii scrise. Petenta a depus concluzii scrise la dosar.

9. Prin adresa nr. 5616/12.08.2022 a fost solicitat un punct de vedere de specialitate de la Patriarhia Română – Cancelaria Sfântului Sinod, dar aceasta nu a oferit niciun răspuns.

10. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

11. Prin petiția nr. 8011/25.10.2021 petenta precizează următoarele aspecte relevante:

- în data de 5 iulie 2021 partea reclamată a făcut pe pagina personală de facebook afirmații referitoare la neoprotestanți;

- afirmațiile făcute cu privire la acești creștini, minoritari în România (creștinii neoprotestanți) sunt denigratoare, discriminatorii și incitatoare la ură;

- textul postat este următorul:

„Declarații retrograde ale lui L O trebuie înțelese în contextul luptei din interior. Ele arată că facțiunea neoprotestantă din PNL a ajuns atât de influentă încât poate înclina balanța. Dacă PNL-ul nu va expulza această facțiune ne vom confrunta cu un scenariu de tip „Bolsonaro”. Neoprotestanții nu au aliați și nici măsură. Cine ajunge să se bazeze pe ei le devine prizonier. Misiunea lor este să evanghelizeze societatea preluând din interior partidele și apoi guvernarea.

Declarațiile lui O, precum și cele ale lui C, arată că nu dau doi bani pe liberalism și democrație și că le vor preda fanaticilor neoprotestanți în schimbul unei puteri iluzorii”;

- petenta arată că partea reclamată afirmă:

➤ L O face „eclarații retrograde” din cauza influenței facțiuni neoprotestante din PNL;

➤ PNL “trebuie să expulzeze această facțiune pentru a nu se confrunta cu un scenariu de tip Bolsonaro”;

➤ acest grup de creștini „nu au aliați și nici măsură, cine ajunge să se bazeze pe ei le devine prizonier”;

➤ „Misiunea lor este să evanghelizeze societatea preluând din interior partidele și apoi guvernarea”;

➤ (O și C)... le vor preda fanaticilor neoprotestanți (...);

- petenta solicită sancționarea conform legii a acestor derapaje discriminatorii proferate la adresa unui grup de oameni pe considerentul apartenenței acestora la religia creștină neoprotestantă;

- trebuie avut în vedere faptul că partea reclamată este o persoană publică implicată în procesul educațional și având mii de urmăritori;

- petenta atașează petiției Statutul asociației.

12. Petenta depune concluziile scrise înregistrate cu nr. 6713/12.09.2022 și arată:

- niciuna din afirmațiile cuprinse în punctul de vedere exprimat de partea reclamată nu se susține;

- Facebook permite texte mult mai ample decât cel postat de partea reclamată, nu se susține încercarea de a da vina pe limitările facebook;

- afirmațiile discriminatorii nu sunt făcute doar de instituții sau de pe poziții de putere, sunt făcute de oricine se exprimă în manieră discriminatorie, nu se susține încercarea de a nega posibilitatea discriminării de către persoanele fizice;

- afirmația conform căreia partea reclamată a formulat „o opinie cu caracter general” nu se susține, dat fiind că în textul reclamat face referire clară la facțiunea neoprotestantă din PNL „facțiune care trebuie expulzată din PNL” și la neoprotestanți;

- afirmația conform căreia partea reclamată “nu neagă exercitarea drepturilor fundamentale ale unor persoane” nu se susține, în textul postat de facebook înfierând consecințele faptului că persoane de religie neoprotestantă au candidat și au fost alese în PNL;

- referitor la oameni politici cu convingeri antiavort sau proavort petenta arată că este dreptul fiecărui grup minoritar sau majoritar religios de a fi reprezentat în politică, Statul laic se referă la neimplicarea Bisericilor în alegerea componentei aparatului de stat și în deciziile acestuia, nu și la componenta aparatului de stat în sine, în rândul bugetarilor (inclusiv a parlamentarilor) găsim o majoritate covârșitoare de persoane având

diferite religii. Revenind la exemplul concret dat de partea reclamată acesta nu se susține, niciun membru PNL neoprotestant neavând vreo inițiativă legislativă antiavort;

- *„fervoarea de tip spiritual – religios (...) poate avea un efect distructiv asupra sferei publice”* este o nouă afirmație discriminatorie gravă, fiind, de asemenea, ruptă de realitate. Biserica Creștină, în diversitatea sa confesională, a contribuit și contribuie la menținerea unei moralități care facilitează funcționarea normală a relațiilor sociale, scopul ei principal fiind propovăduirea lepădării de păcate (păcate preluate, în majoritatea lor covârșitoare ca fapte antisociale în codurile penale sau civile ale statelor: infracțiuni, respectiv contravenții). *„Efectul distructiv”* al Bisericii nu se susține, aceasta propovăduind vindecarea unor tare atât individuale, cât și sociale;
- *„membrii unor culte neoprotestante consideră ca alți membri ai societății sunt inferiori pentru că au altă religie sau nu au niciuna”* și *„unii membri ai societății sunt considerați păcătoși, pasibili de pedeapsa divină”* sunt alte afirmații discriminatorii grave, fără corespondent în religia creștină care propovăduiește, dimpotrivă, că Isus Hristos a murit pentru mântuirea păcătoșilor însemnând pentru anularea pedepsei divine. Considerarea de către membrii unor culte neoprotestante că alte religii sunt inferioare nu stă în picioare, din moment ce aceste credințe sunt centrate pe învățăturile cristice și Isus nu a discriminat pe nimeni. Așadar, cele două acuzații în primul rând adaugă la obiectul dosarului și în al doilea rând nu se susțin;
- *„În ce măsură mai sunt posibile drepturile și libertățile individuale dacă ele sunt evaluate și negate pentru că nu corespund unui cod religios particular?”* – o altă afirmație discriminatorie care nu se susține, drepturile și libertățile individuale fiind respectate prin faptul că în România cetățenii au dreptul și libertatea de a adera sau renunța la o convingere religioasă sau alta conform propriei conștiințe;
- exemplul brazilian nu se susține, neavând nicio legătură cu afirmațiile discriminatorii făcute la adresa credincioșilor de rit neoprotestant din România;
- afirmațiile grave conform cărora anumitor persoane *„nu ar trebui să le fie facilitată preluarea puterii în interiorul unor partide”* pe criterii de apartenență religioasă și împotriva cărora ar *“pleda public să nu fie votate”* sunt considerate de partea reclamată *„proba de discernământ”*, *„aderare la principiile democrației liberale”* și *„drept la opinie”* nu se susțin, acestea fiind exact împotriva discernământului, a principiilor liberale și a dreptului de opinie;
- nu a existat nicio transformare a practicii religioase într-un proiect politic care să scuze afirmațiile denigratoare, discriminatorii și incitatoare la ură, afirmații grave care nu au cum să nu lezeze orice om căruia îi sunt adresate: *„declarații retrograde”, „facțiuni care trebuie expulzată din PNL”, „nu au aliați și nici măsură”, „fanatici neoprotestanți”* plus persoane care au un *„efect distructiv asupra sferei publice”* și împotriva cărora *„ar pleda public să nu fie votate”,* facilitarea acestora la funcții politice în interiorul partidelor și însuși votarea acestora încălcând *„discernământul”* și *„principiile democrației liberale”*;
- petenta solicită în continuare sancționarea derapajelor discriminatorii proferate la adresa unui grup de oameni pe considerentul apartenenței acestora la religia creștină neoprotestantă și arată că nu există nicio explicație plauzibilă, punctul de vedere al părții reclamante nefăcând altceva decât să îi confirme opiniile discriminatorii;
- petenta subliniază faptul că partea reclamată este o persoană publică implicată în procesul educațional și având mii de urmăritori.

Sușinerile părții reclamate

13. Prin adresa nr. 5410/03.08.2022 partea reclamată își exprimă punctul de vedere și arată următoarele:

- formularea de opinii pe platformele de tip – social media nu permit dezvoltarea pe larg a unor idei și argumente. Retrospectiv, ar fi fost preferabil să explice mai pe larg sensul celor spuse și să aducă date suplimentare în sprijinul afirmațiilor;

- consideră că afirmațiile respective nu au caracter discriminatoriu. În primul rând, nu reflectă o poziție instituțională sau de putere care ar putea să producă o discriminare efectivă. Este o opinie cu caracter general, pe baza propriilor sale cercetări și experiențe, precum și pe baza unor valori democratice și constituționale în care partea reclamată crede. În substanța acesteia nu neagă exercitarea drepturilor fundamentale ale unor persoane, indiferent de credințele religioase ale acestora. Nu propune limitări ale dreptului de a candida și de a fi ales, de a se întruni sau exprima sau de a face parte din partide politice;

- în postarea în cauză, pe baza experienței profesionale și de cercetare de politolog a părții reclamate, aceasta descrie un mecanism tipic de câștigare a puterii politice în cadrul unui partid și în cadrul unei guvernări. Semnalul de alarmă tras se referă la sensul și finalitatea acțiunii politice unor grupuri care se organizează pentru a transla un cod religios în politicile și legislația unui stat. Prin acest tip de mobilizare religioasă se urmărește de exemplu limitarea dreptului la avort. Evanghelizarea societății este un scop declarat al acestora. Fervoarea de tip spiritual – religios, de înțeles în cadrul ritualurilor, poate avea un efect distructiv asupra sferei publice;

- partea reclamată se întreabă:

➤ În ce măsură mai este posibilă democrația și respectarea diferențelor dacă membri unor culte neoprotestante consideră că alți membri ai societății sunt inferiori, pentru că au altă religie sau nu au niciuna?

➤ În ce măsură este posibilă solidaritatea și incluziunea socială dacă unii membri ai societății sunt considerați păcătoși, deci pasibili de pedeapsa divină?

➤ În ce măsură mai sunt posibile drepturile și libertățile individuale dacă ele sunt evaluate și negate pentru că nu corespund unui cod religios particular?

- cercetările de specialitate indică faptul că există un model de mobilizare religioasă, în principal de natură neoprotestantă, prezent atât în România, cât și în alte state de pe glob. Acesta implică integrarea în partide, obținerea influenței în cadrul acestora, susținerea unor candidați cu viziuni religioase și exercitarea guvernării prin intermediul acestora. Exemplul brazilian este doar unul;

- avertismentul părții reclamate se referă exclusiv la strategia politică a membrilor unui partid, în acest caz PNL. În competiția internă pentru câștigarea unor poziții de conducere, cooptarea unor grupuri religioase care acționează unitar, este de natură să ne îngrijoreze pe toți, mai ales luând în considerare statutul de partid de guvernare. Faptul că acestora nu ar trebui să le fie facilitată preluarea puterii în interiorul unor partide nu este un act de discriminare, ci o probă de discernământ a restului membrilor partidului respectiv, precum și o aderare efectivă la principiile democrației liberale;

- mai mult, partea reclamată consideră că persoanele care aderă la aceste coduri religioase pot forma propriile partide și candida în alegeri. Faptul că se pot constitui legal și candida nu presupune și acceptarea programelor lor politice, care pot conține propuneri pe care partea reclamată le consideră inacceptabile. Într-un astfel de caz, partea

reclamată ar pleda public să nu fie votate, dar acest lucru nu este o discriminare, ci o exercitare a dreptului la opinie în cadrul politic pluralist;

- o persoană care își practică religia într-un cadru organizat și protejat de statul român nu are niciun motiv să se considere lezată de textul postat. Nu la practica religioasă se referea postarea, ci la transformarea trăirii și organizării religioase în proiect politic. În acest caz, partea reclamată este de părere că suntem pe terenul democrației liberale și în cadrul acesteia partea reclamată crede că este atât acceptabil, cât și dezirabil să formuleze critici ale acțiunii politice din interiorul și exteriorul partidelor deopotrivă.

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

13. O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

14. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

15. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

16. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

17. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

18. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând *„sau oricare alt criteriu”*, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (*Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei, 7 decembrie 1976, §56*). *„Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §55)*, menționând că noțiunea *„orice altă situație”* trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §56-61*), cu atât mai larg cu cât dreptul

atins este considerat a fi mai important (**Cliff împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

19. Privind restrângerea drepturilor petentului, Colegiul director se raportează la prevederile art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.*”

20. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „*Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „*Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.*”

21. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - ▣ accesibilitatea;
 - ▣ precizitatea;
 - ▣ previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

22. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

23. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

24. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

25. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente

posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42;

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);

q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

26. Art. 30 al *Consituției României* care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

27. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziaristi etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

28. Se constată că reclamatul a publicat pe Facebook următorul mesaj: „*Declarații retrograde ale lui L O trebuie înțelese în contextul luptei din interior. Ele arată că facțiunea neoprotestantă din PNL a ajuns atât de influentă încât poate înclina balanța.*

Dacă PNL-ul nu va expulza această facțiune ne vom confrunta cu un scenariu de tip „Bolsonaro”. Neoprotestanții nu au aliați și nici măsură. Cine ajunge să se bazeze pe ei le devine prizonier. Misiunea lor este să evanghelizeze societatea preluând din interior partidele și apoi guvernarea. Declarațiile lui O, precum și cele ale lui C, arată că nu dau doi bani pe liberalism și democrație și că le vor preda fanaticilor neoprotestanți în schimbul unei puteri iluzorii”

29. Având în vedere că libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației, Colegiul director consideră că afirmațiile care formează obiectul petiției se încadrează în limitele libertății de exprimare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate se încadrează în limitele libertății de exprimare conform art. 15 din O.G. 137/2000, republicată;
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii: —

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA - Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

**Redactată și motivată: C.J., A.S., I.H.
Data redactării: 11.10.2023**

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.